

Сребърна

една сбъдната мечта

България е страна с великолепна природа, богата на уникални природни ресурси, великолепни резервати, влажни зони, десет от които с международно значение. Една от тях бихме могли да определим като “Сбъдната Европейска мечта” - ПР “Сребърна”.

Преди повече от век езерото “Сребърна” е било “Елдорадо за блатните птици” в очите на австрийския пътешественик Феликс Канц.

Още през 1942 г. Сребърна е била обявена за развъдник на водоплаващи птици и в езерото е било забранено всякакво ловуване. Три години по-късно тази забрана е била премахната и е бил разрешен лов на водоплаващи птици.

На 20 септември 1948 г. с Постановление на МС “Блатото Сребърна” е било обявено за птичи резерват (бранище), с площ 750 ха. Забранено е било косенето на тръстиката и безпокоенето на птиците. За съжаление през следващата година е била изградена дига, която е прекъснала естествената му връзка с река Дунав. Така е спрял притокът на прясна вода в резервата.

Най-голямото си признание: резерватът получава през 1983 год.. Предложен е за включване в Списъка на Световното културно и природно наследство на Седмата редовна сесия на Комитета за световно наследство “... като естествена функционираща екосистема... осигуряваща важна жизнена среда на застрашения кървоглав пеликан”.

Сребърна е в списъка на орнитологично важните места в Европа от 1989 г.

През 1991 г. се правят няколко научни експертизи от български и чужди специалисти и се взема решение за предприемане на решителни мерки за подобряване на състоянието на резервата . Поради влошени екологични характеристики, през 1992 год. резерватът е включен в Списъка на застрашените от заличаване обекти на ЮНЕСКО.

През 1994 г. започва изграждането на допълнителен канал в източната част на резервата, проектиран за двупосочно действие - при покачване на водното ниво в р. Дунав се осигурява навлизане на води в езерото, а при понижаване на водните нива - оттичане на води от езерото към река Дунав.

От 1999 г. Сребърна има статут на поддържан резерват и за него е разрешено провеждането на поддържащи, направляващи и регулиращи мерки.

Усилията през годините се увенчават с успех и в края на юни 2003 г. резерватът е изваден от списъка на застрашените от изключване обекти на световното и културното наследство на ЮНЕСКО. Към настоящия момент ПР "Сребърна" е включен в списъка на обектите световно културно и природно наследство.

Физико-географско описание

Резерватът Сребърна се намира на 18 км западно от град Силистра и на 1 км от брега на река Дунав. Непосредствено до западния му бряг е едноименното село Сребърна. Езерото заема широка карстова падина. Оградена от изток, запад и юг с голи хълмисти възвишения.

Езерото на резервата е тясно свързано с р. Дунав и е силно зависимо от нея. То е най-ниската част на водосборен басейн с площ 402 km².

Общата площ на защитената територия е 901.2 ха, в нея е включен и дунавския остров Девня и течението на река Дунав между брега и острова. В резервата са представени 5 основни типа влажни зони:

- най-силно посетителско внимание привлича езерното огледало- откритата водна повърхност;
- при сезонното спадане на водното ниво в изкопните ями между дигата Ветрен-Силистра и десния бряг на р. Дунав се образуват множество сезонни блата;
- територията на остров Девня и част от брега между дигата Ветрен-Силистра и десния бряг на р. Дунав са покрити с гори, които сезонно се заливат;
- в южната част на Сребърна се намира изворът “Канаричката”, който е представлява подземна карстова хидросистема;
- петият тип влажна зона е самото течение на р. Дунав.

Тук са защитени редки и чувствителни местообитания, от които четири типа са включени в списъка на Бернската конвенция, като хабитати нуждаещи се от специални мерки за опазване.

Езерото е уникално по рода си със свободно плаващите по повърхността му тръстикови отрови, които при движенията си променят шарката образувана от водните и растителни петна. Изключително вдъхновяваща гледка представлява замръзналото езеро огледало през зимата, която силно контрастира с ярко жъртите тръстики.

Природно богатство

На територията на резервата са установени, 1123 таксона водорасли, 17 вида гъби, 15 вида лишеи, 139 таксона висши водни и влаголюбиви растения, принадлежащи към 45 семейства и 97 рода. От флористичния генетичен фонд на влажните зони в България на Сребърна принадлежат 53% от видовете, респективно 75% от родовете и 78% от семействата.

9 вида са защитени по Закона за защита на природата

13 вида са включени в “Червената книга на България”

2 вида присъстват в “Европейския списък на застрашените, редките и ендемични растения”

Общо до момента в резервата са установени 500 вида насекоми.

В самото езеро са установени 18 вида риби от 6 семейства. По Бернската конвенция са защитени 6 от тях: *Aspius aspius*, *Chalcalburnus chalcoides*, *Leucaspis delineatus*, *Rhodeus sericeus amarius*

,
Misgurnus fossilis

и

Pungitius platygaster

, включени в Приложение № III. В Националната стратегия брияната

Chalcalburnus chalcoides

е категоризирана като рядък за България вид, върловката

Leucaspis delineatus

- като “средно рядък”, а деветоиглената бодливка

Pungitius platygaster

- като “много рядък”. Същите видове са регистрирани в Червената книга на България като “защитени”.

От земноводните са установени 12 вида, от които 1 вид от Червената книга на България - сирийската чесновница (*Pelobates syriacus*) и други 8 вида защитени от Закона за биологичното разнообразие.

На територията на резервата са установени 15 вида влечуги, като 1 от тях - смокът мишкар (*Elaphe longissima*) е включен в международната Червена книга и Червената книга на България, а други шест вида са защитени от Закона за биологичното разнообразие.

Най - голямо е разнообразието на птиците. Перлата на резервата е гнездовата колония на къдроглавия пеликан. Броят на птиците в колонията за периода 1950 - 1980 г. варира

от 29 до 127 двойки.

Видовият състав на птиците в резервата се определя до голяма степен от неговото биогеографско местоположение. Броят на установените в резервата и неговите околности видове е 223. Гнездещи са 54 вида. Два от тях - кърдроглавият пеликан (*Pelecanus crispus*) и голямата бяла чапла (*Egretta alba*) гнездят само в Сребърна. Други два вида - малкият корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*) и белооката потапница (*Aythya nyroca*) имат едни от най-значимите гнездови находища у нас, а чевенугушата гъска (*Brantha ruficollis*) - едно от най-значимите зимовища в страната. Орнитофауната на резервата включва 195 защитени вида, 57 вида, включени в Червената книга на България и 12 глобално застрашени вида.

Проучванията на бозайниците в резервата са установили 41 вида, разпределени както следва: 7 вида насекомоядни бозайници, 2 вида прилепи, 13 вида хищни, 5 вида копитни, 18 вида гризачи, 1 вид заек. Световно застрашен вид е видрата. В европейската Червена книга са включени 13 вида.